

**Zápis ze zasedání Výboru pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života
(dále jako „Výbor“) konaného dne 18. června 2015**

Místo a čas konání: Úřad vlády ČR, Vladislavova 4, Praha 1, Suterén, 13:00 až 16:30

Přítomné členky a členové Výboru:

Jméno	Organizace
1. Kolínská Rut	Síť mateřských center
2. Langerová Pavlína	Moravská asociace podnikatelek a manažerek
3. Madejová Marie	Koordinační a informační středisko pro osoby se zdravotním postižením a seniory
4. Pipková Jiřina zástup: Lucie Viktorinová	Ministerstvo práce a sociálních věcí
5. Schneider Jan	Zdravotnické zařízení MČ Praha 4
6. Talpa Lukáš	Liga otevřených mužů
7. Wichterlová Lada	Gender studies o.p.s.

Omluvené členky Výboru:

Jméno	Organizace
1. Knoblochová Helena	Europodnikatelka 21. století
2. Machátová Dana	ČMKOS
3. Pavlas Tomáš	Otevřená společnost
4. Uhl Michal	Úřad Městské části Praha 2
5. Žáková Olga	Open Society Fund

Hostky, hosté

1. Formánková Lenka	Odborná komise pro rodinnou politiku MPSV
2. Kňapová Kateřina	Alternativa 50+
3. Kvasnicová Jana	VOP
4. Přenosilová Věra	MPSV
5. Šatava Jiří	CERGE-EI

Sekretariát Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů (dále jako „Rada“):

1. Grünbergová Lenka

Z celkového počtu 12 členek a členů Výboru bylo přítomno 7 osob s hlasovacím právem, tj. Výbor byl usnášeníschopný.

1. Úvod a schválení programu

R. Kolínská zahájila druhé zasedání Výboru v letošním roce, uvítala přítomné a poprosila je o představení své osoby z důvodu přítomnosti K. Kňapové, která byla navržena jako zástupkyně Alternativy 50+, a tedy jako nová členka Výboru.

Dále R. Kolínská vyzvala přítomné k diskusi nad navrženým programem jednání. J. Schneider navrhl přidání bodu otcovská/rodičovská. R. Kolínská následně navrhl, že bod č. 3 bude rozdělen na bod 3a), tj. otcovská/rodičovská a bod 3b), tj. změna terminologie mateřská/rodičovská.

*O tomto programu proběhlo **hlasování**: 7 pro, 0 proti, 0 se zdržel/a.*

Znění programu schváleného Výborem bylo následující:

Program zasedání – Výbor pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života 18. června 2015	
1. Úvod a schválení programu	Rut Kolínská
2. Institut vážných provozních důvodů – diskuse k řešení problematiky a návrh dalších kroků	Jana Kvasnicová (VOP), Lucie Viktorinová (MPSV), členky a členové Výboru, diskuse
3. a) otcovská/rodičovská b) změna terminologie mateřská/rodičovská	Věra Přenosilová (MPSV), členky a členové Výboru, diskuse
4. Analýza ekonomických dopadů rozvodu na oba manžele	Jiří Šatava (CERGE-EI), diskuse
5. Různé	Členky a členové Výboru

2. Institut vážných provozních důvodů – diskuse k řešení problematiky a návrh dalších kroků

R. Kolínská požádala J. Kvasnicovou o její prezentaci.

J. Kvasnicová uvedla, že prezentace se vztahuje k institutu vážných provozních důvodů, jejich ukotvení v zákoníku práce a stanovisku veřejné ochránkyně práv (dále jako „VOP“) k této otázce. Dodala, že kompletní stanovisko VOP bude dodáno po jeho dopracování. VOP s vážnými provozními důvody pracuje v souvislosti s konceptem rovného zacházení, protože jinak pracovní právní vztahy nespádají do jejích kompetencí. J. Kvasnicová nejprve vysvětlila ukotvení institutu vážných provozních důvodů v zákoníku práce a blíže se věnovala existující judikaturou Nejvyššího soudu ČR a judikatuře Soudního dvora EU k této otázce. Dále se zaměřila na případy a zkušenosti Kanceláře VOP s problematikou vážných provozních důvodů a upozornila, že v České republice se setkáváme s problémem tzv. underreportingu (neoznamování případů) diskriminace. Jedná se tedy spíše o případy v počtu jednotek. Kancelář VOP také zjistila, že inspektoráty práce se na tuto problematiku nedostatečně zaměřují. K otázce underreportingu Kancelář VOP pořádá 1. července 2015 konferenci „Diskriminace v ČR: oběť diskriminace a její překážky v přístupu ke spravedlnosti“.

Závěrem upozornila na webové stránky eso.ochrance.cz, které jsou databází stanovisek VOP k různým otázkám. Odkázala také na informace ve sborníku *Sladování soukromého a pracovního života* z mezinárodní konference, kterou Kancelář VOP pořádala.

Blíže viz příloha č. 1.

R. Kolínská poděkovala J. Kvasnicové za prezentaci a uvedla, že téma vážných provozních důvodů je pro Výbor již dlouhodobé. Dále předala slovo L. Viktorinové, aby se k institutu vážných provozních důvodů vyjádřila jménem MPSV.

L. Viktorinová uvedla, že upřesnit pojem vážné provozní důvody s ohledem na specifikaci konkrétních situací, na které se tento institut má vztahovat, má MPSV uloženo jako úkol v Aktualizovaných opatřeních Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti žen a mužů (dále jako „Priority“). Stanovisko MPSV je takové, že podporuje zpřesnění výkladu ve smyslu zlepšení postavení zaměstnanců/kyň v pracovních právních vztazích. Tímto tématem by se měla zabývat Odborná komise pro rodinnou politiku MPSV (dále jako „Komise“), konkrétně její pracovní skupina pro sladování pracovního a soukromého života. Dodala ještě, že MPSV nemůže vydat závaznou metodiku, ale spíše oficiální doporučení.

V. Přenosilová uvedla, že je obtížné udělat přesný návod, kdy vážné provozní důvody nastávají, protože každý zaměstnavatel má jiné podmínky. Považuje za důležité, aby veřejnost byla informovaná – aby zaměstnavatel věděl, že pokud nebude plnit svoji povinnost, může zasáhnout inspekce práce a uložit mu až 300 tis. pokuty. Domnívá se, že současná právní úprava, pokud bude vyžadována a důsledně dodržována, je dostačující.

Doporučila však, aby byla judikatura dostupná všem zúčastněným stranám, odborům, zaměstnavatelům (přes svazy zaměstnavatelů), i např. na webových stránkách MPSV.

L. Viktorinová uvedla, že se domnívá, že většina zaměstnanců/kyň o povinnosti zaměstnavatele poskytovat zkrácené pracovní úvazky není informována, proto by se jí jako relevantní zdála metodika pro Státní úřad inspekce práce, který by se měl více na tuto otázku zaměřovat.

J. Kvasnicová dodala, že inspekce práce jsou srozuměni s tím, že kontroly jsou v jejich kompetenci, ale nezabývají se tím systematicky. Informovanost veřejnosti je tedy důležitým cílem a s tím může souviset i následné řešení případných problémů inspekčními orgány.

V. Přenosilová navrhla úlevu na dani pro zaměstnavatele, který zkrácený úvazek poskytne.

L. Viktorinová dodala, že v dosud neschváleném Akčním plánu pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích na léta 2015 – 2017 má MPSV úkol týkající se daňového zvýhodnění zaměstnavatelů, kteří nabízejí a udržují kvalitní flexibilní formy práce. MPSV také pracuje s neziskovou organizací Gender studies, o.p.s. na projektovém záměru, který se tohoto bude dotýkat.

L. Formánková uvedla, že Komise má na toto téma zpracovanou studii srovnání pěti zemí. Např. Nizozemí má stanovené, že zaměstnavatel má vyhovět všem, pokud mu nebrání předem naformulované důvody.

L. Wichterlová dodala, že Komise se snaží dospět k závěrům ohledně legislativy, a proto není nutné, aby se Výbor legislativou zabýval.

Dále Výbor diskutoval o možné povinnosti písemného potvrzení ne/možnosti zkráceného úvazku z vážných provozních důvodů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem/kyní a jeho výhodami a nevýhodami. Z diskuse vyplynulo, že podle občanského zákoníku se sice obecně preferuje ústní forma, ale případně by neměla být problémem písemná forma na vyžádání zaměstnance/kyně.

R. Kolínská následně shrnula, že je patrné, že se tématem zabývá i Komise. Její zástupkyně, L. Formánková slyšela názorovou škálu členek a členů Výboru a R. Kolínská byla by ráda, pokud by bylo možné zajistit součinnost Komise a Výboru v podobě spolupráce a možnosti připomínkovat materiály, které vzniknou na základě jednání Komise.

Poté dala R. Kolínská hlasovat o následujícím usnesení:

Výbor pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života

na v r h u j e Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů, aby doporučila Ministerstvu práce a sociálních věcí, aby se zabývalo zvyšováním povědomí mezi zaměstnavateli/kami, zaměstnanci/kyněmi, Inspektorátem práce a Úřadem práce ČR o povinnosti zaměstnavatele/ky vyhovět žádosti o úpravu pracovní doby (např. vytvořením Metodiky a proškolením zúčastněných aktérů/ek).

*O tomto usnesení proběhlo **hlasování**: 7 pro, 0 proti, 0 se zdržel/a. Usnesení bylo schváleno.*

L. Formánková požádala Výbor, aby byl zápis ze zasedání zaslán tajemnici Komise (p. Linková).

3.

a) Otázka otcovské/rodičovské

R. Kolínská předala slovo J. Schneiderovi, který navrhl přidání tohoto bodu na program jednání.

J. Schneider zmínil návrh poslankyně Adamové (TOP 09), aby bylo možné rodičovskou i se všemi benefity přesměrovat na prarodiče. K otázce otcovské uvedl, že existují její různé

možnosti, např. že je součástí rodičovské. Jako lepší shledává nárok na otcovskou dávku tři týdny v době do tří měsíců od narození dítěte, které budou v souběhu s mateřskou matky.

L. Viktorinová dodala, že problematika dávek je velmi složitá, a proto není možné v tuto chvíli za MPSV říct nic bližšího. Osvětové akce propagující aktivní otcovství má MPSV uloženy v Prioritách.

V. Přenosilová uvedla, že otázka dávek je zaměřena na osoby, které nejsou v pracovním právním vztahu a berou peněžitou pomoc v mateřství nebo rodičovský příspěvek. Být s dítětem podle současných zákonů mohou být oba rodiče, ale dávky může pobírat jen jeden z nich.

Následně proběhla diskuse o krocích Výboru v této otázce. R. Kolínská shrnula, že se v otázce otcovské již vedou kroky na vládní úrovni, a proto není v tuto chvíli relevantní do děje nijak zasahovat.

Pokračovala diskuse o roli Výboru a Komise ve společných otázkách. L. Viktorinová navrhla, aby Výbor formuloval usnesení, ve kterém bude po sekretariátu Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů vyžadovat, aby zajistil informovanost členek a členů Výboru o činnosti MPSV v této oblasti.

Následně dala R. Kolínská hlasovat o následujícím usnesení:

Výbor pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života

ž á d á Radu vlády pro rovné příležitosti žen a mužů, aby doporučila součinnost Odborné komise pro rodinnou politiku MPSV a Výboru pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života.

*O tomto usnesení proběhlo **hlasování**: 7 pro, 0 proti, 0 se zdržel/a. Usnesení bylo schváleno.*

Z následné diskuse vyplynul úkol pro sekretariát Rady, tj. na příští zasedání Výboru pozvat osobu z MPSV kompetentní v otázce z dávkového systému.

3.

b) Změna terminologie mateřská/rodičovská

R. Kolínská požádala V. Přenosilovou o její příspěvek k tématu.

V. Přenosilová se zpočátku zabývala slovníkovým výkladem hesla „dovolená“ a dále uvedla, že dle směrnic EU mateřská je „dovolená“, stejně jako rodičovská. Přičítá jí cokoliv měnit pouze z důvodu pocitu, a to i s ohledem na stávající zahraniční právní úpravu diskutované terminologie.

J. Schneider uvedl, že p. Přenosilová potvrzuje to, že dovolená je absence ze zaměstnání.

L. Talpa dodal, že byl na rodičovské tři měsíce a rozhodně to nebyla dovolená. Tato otázka naráží na zkušenost, která mužům většinou chybí, a proto následně nedostatečně oceňují péči. Podpora mužů v odcházení na rodičovskou je lepší v tom smyslu, že to změni uvažování společnosti spíše, než změna jazyka.

K. Kňapová doplnila, že se domnívá, že i to, jak o věcech mluvíme, určuje to, jak o nich přemýšlíme. „Mateřská/rodičovská dovolená“ odděluje dvě sféry produktivní práce a neproduktivní práce, kterou děláme doma, a kterou je právě péče. Péče však není neproduktivní, a proto je „dovolená“ chybným pojmem.

R. Kolínská dodala, že péče by měla být zařazena mezi seznam prací.

V. Přenosilová uvedla, že péče nemůže být prací, protože osoby nejsou zaměstnavatelem nájímány, aby pečovaly o své blízké. Mateřskou/rodičovskou může mít jen ten, kdo je ve služebním nebo pracovním poměru.

R. Kolínská však odvětila, že v případě, že někdo pečuje o děti jinde, je za to placen. Ale když to dělají matky/otcové doma, nic za to nedostávají.

J. Schneider uvedl, že péče o dítě nebo bližního je zvýhodněná tím, že se započítává do odpracované doby do důchodu. Právní změna nezmění společnost. Zásadní však je, aby více mužů chodilo na otcovskou.

R. Kolínská ukončila tento bod jednání a navrhla dále promyslet, jak zvýznamnit péči, mateřskou/otcovskou/rodičovskou.

4. Analýza ekonomických dopadů rozvodu na oba manžele

R. Kolínská předala slovo J. Šatavovi a poprosila ho o představení analýzy.

J. Šatava představil Analýzu ekonomických dopadů rozvodu na oba manžele, která byla CERGE-EI vytvořena pro Úřad vlády ČR. Jako důležité se ukázalo být, že úhrnná rozvodovost roste (osciluje kolem 50 %, přičemž průměrná doba strávená v manželství před rozvodem je kolem deseti let). Dopady rozvodů jsou asymetrické – významněji rozvody dopadají na ženy (potvrzeno zahraničními studiemi). J. Šatava se také věnoval rozdílům v příjmech mezi muži a ženami s ohledem na rozvedené, svobodné a sezdané jednotlivce/kyně a páry. Blíže k analýze viz příloha č. 2. J. Šatava závěrem upozornil na to, že decizní sféra zadržuje data. Čísla existují, ale nejsou sdílena, což způsobuje problémy při tvorbě dalších analýz.

R. Kolínská poděkovala a poprosila o zaslání prezentace.

J. Schneider vyjádřil zájem o studie podobného zaměření.

5. Různé

R. Kolínská v tomto bodu uvedla, že jako problém shledává, že Komise nepracuje s lidmi z terénu, ale pouze z akademické sféry. Je proto třeba zajistit s Komisí součinnost v co největší možné míře. Následně poděkovala přítomným za účast a ukončila zasedání Výboru.

Shrnutí úkolů pro sekretariát Rady a členky a členy Výboru:

1. L. Grünbergová zašle tajemnici Komise zápis ze zasedání Výboru.
Zodpovídá: L. Grünbergová
Termín: až bude zápis zhotoven a schválen předsedkyní Výboru
2. Sekretariát Rady přizve na příští zasedání Výboru osobu z MPSV kompetentní k otázce dávkového systému.
Zodpovídá: L. Grünbergová
Termín: do příštího zasedání Výboru
3. Členky a členové Výboru promyslí, jakým způsobem by Výbor mohl zvýznamnit péči, mateřskou/otcovskou/rodičovskou.
Zodpovídají: Členky a členové Výboru
Termín: do příštího zasedání Výboru

V Praze dne 10. července 2015

Zapsala: Lenka Grünbergová

Schválila: Rut Kolínská, předsedkyně Výboru